

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

Tessék választani! Könyvtárellátó cégek Magyarországon

Elérkezett a magyar könyvtárak számára az az idő, amire már régóta vártak: a könyvtárellátás piacán több cég kínálja szolgáltatásait. Sőt, hazai és külföldi vállalatok egyaránt versengenek a könyvtárak kegyeiért, pontosabban megrendeléseikért. Hol van már az az idő, amikor a hazai könyvtermés beszerzésekor egy vállalat közül kellett választani azt az egyet, s a külföldi könyvek és folyóiratok megrendelésekor egy másik egyet? (Ez utóbbi során ugyan számíthattak a Posta Központi Hírlapiroda áldásos közreműködésére is.) A monopolhelyzetnek vége, s a könyvtáraknak most már az okoz fejtörést, hogy melyiket válasszák a sok szép lány közül, akik ott kelletik magukat előttük. A választás megkönnyítéséhez akar szerkesztőségünk hozzájárulni azzal, hogy időnként módot ad a leányzóknak bájaik bemutatására. Most három ilyen bemutatkozó írással találkozhatnak olvasóink, s erőnktől, helyünktől függően a későbbiek során másokra is sor kerülhet.

Tessék választani! – A szerk.

A Könyvtárellátó Vállalat első éve

A Könyvtárellátó Vállalatot a művelődési és közoktatási miniszter 1991 novemberében alapította. A személyi feltételek ugyan adottak voltak, hisz már 1952 óta létezik az országban szervezett könyvtárellátás, azonban nem önálló cég formájában. Mintegy két évtizeden át az Állami Könyvterjesztő Vállalat, majd a Könyvtérképesítő (s az ebből alakult TÉKA) Vállalat szervezeti egységeként működő osztály, majd főosztály nevelte, és adta azt a szakembergárdát, amelyre építve megindulhatott a könyvtárellátás önálló vállalati élete. A tárgyi feltételek tekintetében azonban más volt a helyzet. Az új vállalat ingatlan- vagyont az alapító a TÉKA vagyontól különítette el; s alapvetően fontos, az önálló működésnek előfeltétele volt egy új raktárház létesítése. Jóllehet a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének oktatási épülete az új vállalat tulajdonába került, azonban az irodákból, oktatótermekből a könyvtárellátási munka sajátos jellegének megfelelő helyiségeket kellett kialakítani.

Természetesen az átalakítási és beruházási munkák ideje alatt is folyamatosan teljesíteni kellett a magyar könyvtárak beszerzési igényeit, s a közel egy éven át tartó építkezések lebonyolítása, a szinte a teljes magyar könyvkiadást reprezentáló raktárkészlet új épületbe költöztetése csak azzal a kis létszámú, de a könyvtárellátás speciális munkájához értő, jól összeszokott szakembergárdával volt megvalósítható, amellyel az újonnan alapított vállalat önálló működését megkezdhetette.

A Könyvtárellátó Vállalat, vagy ahogy itthon – és a külföldi szakmai körökben is egyre inkább – nevezik: a KELLŐ, vállalati emblémájában ugyan megőrizte a "KönyvtárELLátÓ" elnevezésből a kezdetekben kialakult mozaikszót (utalva ezzel is 40 éves hazai múltjára), azonban tevékenységében, szolgáltatásainak minőségében, teljesebb körűvé tételében új, európai színvonalú könyvtárellátás elérésére törekszik. Ezt a célt szolgálja például az új raktárházban kialakított, ízlésesen berendezett mintaterem, ahol nemcsak a raktárkészlet, hanem a szinte még nyomdászágú magyar könyvújdonságok mintapéldányai alapján válogathatnak a könyvtárosok. A mintateremből a kiválasztott könyveket a könyvtári követelményeknek megfelelő kellékekkel együtt azonnal el lehet vinni, vagy postán felajátni.

A vállalat az alapítása óta eltelt egy év alatt számos nagy nyugat-európai kiadóval és könyvkereskedéssel létesített üzleti kapcsolatot, hogy mód nyíljon a legfrissebben megjelent – elsősorban angol és német nyelvű – könyvek gyors behozatalára. A KELLŐ szívesen veszi, ha a könyvtárak tájékoztatják arról, milyen tematikájú könyveket, milyen nyelveken kívánnak beszerezni a külföldi könyvkiadótól, de vállalja azt is, hogy a szerző, cím és kiadó szerint megjelölt egyedi igényeket is kielégíti a napi árfolyamok alapján képzett Ft-áron. A megrendelhető, és a vállalat kereskedelmi egységeként működő KÓDEX Könyváruházban megvásárolható külföldi könyvújdonságokról a könyvtárak az *Idegennyelvű Új*

Könyvek c. állománygyarapítási tanácsadó füzetből tájékozódhatnak, amely évente 10 alkalommal jelenik meg, s bármely könyvtár megrendelheti.

Új szolgáltatásként kínálja a vállalat a *Szakkönyv-újdonságok* című ismertető füzetet is, amely negyedéves bontásban a közeljövő hazai kiadású szakkönyveiről tájékoztat. A füzetben a kiadói tervek alapján készült tartalomismertetés és betűrendes mutató segíti a tájékozódást, és a megrendelt könyveket a KELLŐ a megjelenés után azonnal szállítja.

Nem teljesen új, de 1993-tól már megerősödő szolgáltatása a KELLŐ-nak a folyóiratok, szakmai lapok terjesztése. E szolgáltatást azért veszi egyre több könyvtár igénybe, mert a postai terjesztés keretében a folyóiratok éves előfizetési díját egy összegben előre, a KELLŐ-nál viszont negyedévenként utólag kell kiegyenlíteni, a ténylegesen lezárt lapok alapján.

A KELLŐ a könyvtárak berendezéséhez és felszereléséhez egyre bővülő bútorkínálattal járul hozzá, amelyben az apró, de a könyvtári munkát megkönnyítő, valamint a legkorszerűbb számítástechnikai berendezések elhelyezéséhez és használatához szükséges bútorok egyaránt megtalálhatók.

A KELLŐ 1993 elején bevezetett legújabb szolgáltatása jól példázta, hogy az új vállalat mennyire keresi az újfajta, a könyvtáraknak nyújtott szolgáltatások körében eddig nem ismert módszereket. Az egyre dráguló közlekedési költségek és az egyre

szűkösebb vásárlási keretek miatt főként a fővárostól távol eső vidéki könyvtáraknak okozott problémát a KÓDEX Könyváruház vagy a KELLŐ mintatermének felkeresése. Ezért megvásárolt egy korábban mozgókönyvtárnak használt autóbust, s abból "Könyvesbusz" elnevezéssel mozgó kereskedelmi egységet alakított ki, amely mintegy 4–500 címből álló kínálatával rendszeresen felkeresi a vidéki városok könyvtárait. A Könyvesbusz árukészletéből nemcsak az adott város, hanem a közelében lévő kisebb települések könyvtárai is ugyanúgy válogathatnak, mint Budapesten a KELLŐ mintatermében. Természetesen a könyvtári igények kiszolgálása után mód nyílt arra is, hogy az adott település lakossága is vásároljon innen.

Az önálló KELLŐ első éve tehát épületátalakításokkal, költözködéssel, saját önálló szervezetének – ezen belül a korábban nem létezett kiadói kapcsolatrendszerének – kiépítésével és az ismertett új szolgáltatások bevezetésével telt el, de közben (mint minden állami vállalatnak) foglalkoznia kellett privatizációs terve elkészítésével is. E tekintetben az a vállalati vezetőinek törekvése, hogy a könyvtárak ne csak vásárlói, hanem résztulajdonosai is legyenek a KELLŐ-nak.

Maróti Istvánné
(Könyvtárellátó Vállalat)

A Baker & Taylor International és a T.C. Farries könyvtárellátó vállalatok Magyarországon

A Baker & Taylor könyvterjesztő és könyvtárellátó vállalat nemcsak az Egyesült Államokban, hanem világvizonylatban is a legnagyobb adatbázissal és automatizált szolgáltatásokkal rendelkező ilyen jellegű cég. Adatbázisa elektronikus úton és CD-ROM-on keresztül is hozzáférhető úgyszólván a világ minden tájáról.

A B & T Link adatbázis három modulja:

- ▶ Ordering,
- ▶ The Title Source,
- ▶ Inventory

**TITLE
SELECTION
TOOLS**

**BAKER & TAYLOR
International Ltd.**

közül a *The Title Source World Edition* az első helyet foglalja el a Baker & Taylor információs termékei között. Az USA, Kanada és az Egyesült Királyság területén publikált könyvek, audiokazetták, videokazetták adatait tartalmazza, mintegy 1,7 millió címet. A World Edition adatbázisban megtalálhatók az egyes művek különböző ISBN-számai, többféle kötésű változatai, az áraik, a publikációs helyzetük. Ez utóbból megtudható, hogy a dokumentum kapható-e, vagy már elfogyott, kiadása folyamatban van-e, esetleg a kiadó már nem kívánja újra megjelentetni, csak a kiadónál rendelhető meg a dokumentum stb.

Az adatbázisba az új címeket táplálják be havonta, tehát az információk igen frissek, aktuálisak. Az egyes leírások adatait naponta javítják. Több mint 133 000 módosított adat kerül be az adattárba havonta, beleértve az új árakat, a publikációs helyzetet, az ISBN-változásokat stb.

Az adatokat több mint 14 000 kiadótól közvetlenül, valamint a Library of Congress-től szerzik be. Az adatbázisban szerző, cím, kulcsszó, kiadó, Library of Congress tárgyszó, B & T tárgyszó, ISBN-szám szerint lehet keresni, és különféle szempontú válogatásra is van lehetőség.